

Betragtning, som for mig er tilstrækkelig til, at jeg ikke kunde ønske, at man fraviger det foreliggende Lovforslag.

Med Hensyn til de enkelte Affnit skal jeg tillade mig nogle korte Bemærkninger. Hvad det første Affnit angaaer, da sees ikke ganske tydeligt, hvormange Medlemmer der skal deeltage i Paadømmelsen af hver Sag. Efter § 8 skal Retten kunne sættes med Justitiarius — jeg tillader mig at bruge dette Ord, da jeg ikke kan vænne mig til det Ord Formand, naar der er Tale om Domstolene — altsaa med Justitiarius og mindst 2 Medlemmer; men det sees ikke tydeligt, hvormange Medlemmer der skulle deeltage i hver Sag; jeg formoder, at Antallet skal være mindst 3; men at ogsaa flere i enkelte vigtige Sager kunne tiltræde. Jeg troer det vilde være rigtigt, om der stod udtrykelig i Loven, hvormange der skulle deeltage i hver Sag, og vilde jeg finde det rigtigt at følge den Regel, som gjælder for mindre Gjældsager, saaledes at der i de mindre skal være 1 og i de større 5 Dommere. Med den ærede foregaaende Tale maa jeg være enig i, at det vilde være rigtigt at forstærke det juridiske Element i Retten; det vilde være til Gavn for Sagen og der vilde let kunne tillægges det juridiske Element en utilbørlig Overvægt, naar der kun er een retslærd Dommer; og vilde Sagen lettelig kunne ordnes paa den Maade, at et af Hof- og Stadsrettens Medlemmer efter Omgang tiltraadte Handelsretten. Hvad det andet Affnit angaaer, da forekommer det mig, at det vanskelige Spørgsmaal om Rettens Virkefæds eller Competence er løst helbigt ved de Bestemmelser, som dette Affnit indeholder. Det 3die Affnit handler om Ordningen af den nye Procesmaade. Jeg har aldrig tænkt mig, at den Paragraph i Grundloven, som handler om Offentlighed og Mundtlighed i Retspleien, skulde gennemføres med Hensyn til civile Sager, og jeg har aldrig havt noget klart Billede af, hvorledes dette skulde kunne iværksættes. Jeg troer heller ikke, at de nye Lovgivninger i andre Lande have indført fuldstændig mundtlig Procedure i civile Sager. Hvad Offentligheden angaaer, er det Noget, der jo allerede findes Sted. Naar man forøvrigt troer, at den Blanding af mundtlig og skriftlig Procedure,

som skulde indføres efter Lovudkastet, maa lede til Sagernes hurtige Behandling, vil man uden tvivl skuffe sig. Jeg troer ikke, at mundtlig Procedure overhovedet leder til en hurtigere Afgjørelse — og jeg har dog nogen Erfaring i saa Henseende. Den mundtlige Procedure udarter let til Skænderi, og man har meget større Garanti for Sagens grundige og rette Behandling, naar den foregaaer skriftlig, end naar den foregaaer mundtlig. — Der er en Bestemmelse, som den foregaaende ærede Tale har berørt, og som forekommer mig at være saa gennemgribende, at det maa være mig tilladt at omtale den noget nærmere. Det er den, som forekommer i § 34 og som indeholder en Deling af Processen. Efter denne Bestemmelse skal det nemlig gjøres til Gjenstand for en særlig Afgjørelse, hvad der skal bevises og hvem der skal føre Beviset. Det er en ganske ny Institution, som er laant af den romersk-tydske Proces. Jeg veed meget vel, at den findes i den hamborgske Handelsret og andre tydske Handelsretter; men da den tillige findes ved de almindelige Retter paa disse Steder, er den ikke noget Særegent hos Handelsretterne. Motiverne til denne Bestemmelse finder jeg angivne §. 35—36, hvor det hedder, at efter det nu gjældende System er det overladt til Partens egen Afgjørelse, om han vil føre sine Beviser, alene med den Begrænsning, som ligger deri, at man efter Lovgivningen ikke har Ret til at faae Udsættelse paa et senere Tidspunkt til at foranstalte det, som man har havt Tid til at iværksætte paa et tidligere. Dette er endnu ikke ganske fuldstændigt; thi det berøer ikke alene derpaa; men om en Part kan faae Udsættelse, berøer væsentligst derpaa, om det, han vil føre Bevis for, virkelig ansees at være nødvendigt til Begrundelse af hans Sag, og dette er et meget vigtigt Moment. Og saa maa jeg her bringe i Erindring, hvad ikke sjelden indtræffer, at, naar den ene Part begjærer Anstand for at føre Bevis for et Factum, saa kan Modparten ved at erkjende dette Factum bewirke, at denne Udsættelse ikke bliver given; det er Noget, der følger af sig selv. Det er altsaa fornemlig for at fremme Sagernes hurtigere Fremme, som det staaer i Motiverne, at den nye Institution skulde indføres; men jeg